

A Székelyföld állattani irodalma

Osszeállította és előszóval ellátta: Dr. Gelei József

A kötelességtől ösztökélve fájó érzéssel követem Csutak Vilmos barátom felszólítását, hogy a szülő hazám állatvilágára vonatkozó fogyatékos állattani irodalmat, ha még oly hiányosan is, de összeállítsam. Fájó emlékek fakadnak bennem a végzet miatt, hogy nekem, a vadregényes Háromszék szülöttének a Tisza partjáról kell drága szülőföldem törekvéseinek szolgálatába állani, de fáj a szívem amiatt is, hogy ezt az istenáldotta földet, ezt a természeti kincsekben és szépségekben oly gazdag vidéket a buvárok oly kevéssé becsülték, oly ritkán keresték föl. Be szép volna itt, e sorok között eldicsekedhetni afölött, hogy az állatvilág szempontjából oly egységes zárt medencék, a székelységnek megannyi külön-külön ringó bölcsői, mint a háromszéki, a csiki, a gergyói, az aranyosszéki medencék, továbbá Udvarhely hegyes-völgyes tájai s a marosszéki Marosvölgy és mindenek fölött a búbajos Hargita a tudósok részéről illő méltánylásban részesült s mindenik megtalálta az ő méltó tudós messterét. Pedig ez nem történt meg, rendszeres buvárlás helyett csak alkalmilag odavetődött gyűjtők jelentéseiben hányódnak az adatok. Talán Brassó vidéke, Háromszék s a Szent-Anna tó környéke egyedül a kivétel, mert ezeket többen is fölkeresték, Méhely Lajos pedig brassói tanárkodása idején 11 éven át rendszeresen gyűjtött.

Ne próbáljuk magyarázni ezt az állapotot azzal, hogy a buvárközpontok: Pest és Kolozsvár messzi estek a Székelyföldtől, hogy egyáltalán kevés a magyar állatbuvár, hogy vasut csak pár évtizede szeli át a Székelyföldet és így nehezen közelíthető meg, mert a Székelyföld enszülött fiai, de épúgy az élet-hossziglan odakerült idegenek is, vonat nélkül is, pesti buvár nélkül is, hon-szeretettől vezetve megoldhatták volna ezt a kérdést. *Németországban egy-egy középiskola természetrajz-tanára összefogva körzetének néptanítóival(!)* egy-egy vidék állatvilágát bámulatos alapossggal és ügybuzgóságtól fűtött szak-tudással tárja föl. Igen sok néptanító ujjnyi vastagságú közleményekben adja közre egy-egy esztendő méhszorgalmú munkájának gyümölcsét, olyan nivós folyóiratokban, melyeknek lapjait különben egyetemi intézetek munkálatai telítik.

E sorok síralma talán buzdításul szolgálhatna a szentgyörgyi, kézdivásárhelyi, csikszeredai, udvarhelyi, keresztúri, marosvásárhelyi és kolozsvári gimnáziumi tanároknak ahhoz, hogy a mult mulasztását becsületes bátor munkával, segítő társak beszerzésével pótolják. Múzeumok fölött rendelkező tudományos központok készséggel nyúlnak hóna alá minden ilyen törekvésnek, s a begyűjtött, jól kezelt anyagot szívesen határozzák meg.

Méltánytalanság volna részemről, ha a mondottakat a madarászokra is

vonatkoztatnám. A világhírű budapesti királyi magyar madártani intézetnek, Herman Ottó nagy alkotásának a Székelyföld is nagy hálával tartozik, mert csakis ennek az intézetnek nagy szervező munkájával érthető meg, hogy a Székelyföldre nézve oly gazdag madártani irodalomról számolhatok be.

Végül megjegyzem, hogy fájó szívvel végzem ezt a rám bízott feladatot azért is, mert szerettem volna azt a keveset, amit a Székelyföld állatvilágáról írtak, tőlem telhető tökéletességgel összeállítani. Erre a munkára azonban nyugalmas körülmények közepette is egy bőséges esztendőre volna szükség. Én pedig, éppen nagy elfoglaltságom közepette is csak alig másfél hónapot fordíthaték rá. Természetesen azt, hogy ez alatt a rövid idő alatt becsülendő eredményre vergődtem, annak köszönhetem, hogy zoológus kartársaim szívesen segítettek munkámban. Különös köszönettel tartozom ezért Görgei Titusznak, a Madártani Intézet igazgatójának, ki Schenk Jakab és Vasvári Miklós bevonásával a madártani irodalmat, Csiki Ernőnek, ki a bogártani irodalmat, Rotarides Mihálynak, ki a malakologiai irodalmat és Ábrahám Ambrusnak, ki a Méhely professzor írói munkásságát állította össze, Dudich Endrének, ki általán segédkezett az irodalom felkutatásában, mindenek fölött pedig Gál Istvánnak, ki az ősélettudományi irodalmat hozta össze.

Valaha a Székelyföld állattani irodalmának is tökéletes formában kell napvilágot látnia. Éppen ezért már ez alkalommal köszönetet kell mondanom mindenkinek, ki e sorok hiányaira rámutat és akár velem egyenes úton, akár pedig a nyilvánosság előtt a pótlásokat közli.

Az alatt következő irodalomjegyzék első szakasza nem kizárólag a Székelyföldre vonatkozó, hanem általános érdekű műveket közöl. Később is, az egyes állatcsoportoknál, a jegyzékbe fel kellett vennem az illető csoportnak az egész magyar állatvilágot felölelő olyan magánrajzait, melyekbe az idő rövidsége miatt nem volt módom újra beletekinteni, hogy az vajjon valóban tartalmaz-e a voltaképeni Székelyföldre, így Háromszékre, Erdővidékre, Csikra, Gyergyóra, Udvarhely-, Maros- és Aranyosszékre vonatkozó adatokat vagy sem. Ebben a némelyektől esetleg felületességnek minősíthető eljárásban lelkiismeretem megnyugtatja ennek az irodalmi jegyzéknek az az egyetlen elképzelhető rendeltetése, hogy ez a Székelyföld jövődő buvárainak munkájukhoz kiindulási alapot nyújt. Azt pedig csak örömmel veheti minden jövődő buvár, ha mindjárt ott lát néhány, az egész régi magyar faunát felölelő művet is, annak a faunának feldolgozásáról, melyet a tudomány legjobb ítélete szerint a Kárpátok öve Európa legegységesebb állatvilágává kapcsolt össze.

Több állatcsoportra vonatkozó összefoglaló munkák.

1. *Abafi Aig:er Lajos*, Négy hét a Székelyföldön. Adalék Háromszék vármegye rovar-faunájához. I.—III. Rovartani Lapok. X. 1903, p. 155—161., 185—192, 209—211.

2. *A Magyar Állattani Irodalom ismertetése*. I. *Daday Jenő* 1871—1880., 1882.

3. II. *Daday Jenő* 1884—1890, 1890.

4. III. *Szilády Zoltán* 1891—1900, 1903.

Budapest, Kir. Magyar. Term.-Tud. Társulat kiadványa.

5. *A Magyar Irodalom Állatvilága*. A Kir. M. Term.-Tud. Társulat kiadványa. Budapest, 1918.

6. *Bálint Sándor*, Jelentés az 1888. év nyarán a Székelyföldön tett rovtartani ki-
rándulás eredményéről. Orvos-természettud. Értesítő Kolozsvár, XIV. 1889. p.
266—280.

7. *Brehm*, Az Állatok Világa. I.—X. kötet Budapest. Légrády-Testvérek. 1905—
1907. Ujabb kiadása Gutenberg-Christensen cég Budapest, 1929—30.

8. *Daday Jenő*, Adatok a Szent-Anna és Mohos-tó faunájának ismeretéhez. Or-
vos—Természettud. Ért. Kolozsvár. V. 1883.

9. *Daday Jenő*, A magyarországi tavak halainak természetes táplálkozása. A
magyarországi tavak mikroszkópi állatvilága. A Kir. M. Term.-Tud. Társulat kiad-
ványa. Budapest, 1897. 1—481. 62. ábra.

10. *Demeter Károly*, Veres-tó Maros-Szt.-Györgyön. Természetudományi Köz-
löny. XIX. 1887.

11. *Gelei József*, A Szent Anna-tó. Földrajzi közlemények 37. K. 1909.

12. *Hanák János*, Az állattan története és irodalma Magyarországon. Pest, 1849.

13. *Hankó Vilmos*, A Székelyföld állatvilága. Vadász-lap. XVIII. 1897.

14. *Hausmann V.*: Die Hargita und ihre nähere Umgebung in Bezug auf ihre
Naturverhältnisse. (Verh. u. Mitth. Siebenb. Ver. Naturwiss. XI., 1860., p. 209—219.)

15. *Hausmann V.*: Zoologische Excursionen von Predeal und Garcsin bis zum
Csukásgebirge. (Jahrb. d. Siebenbürg. Karpathenvereins VII, 1887., p. 25—38.)

16. *Holdhaus, Karl* és *Deubel, Friedrich*: Untersuchungen über die Zoogeographie
der Karpathen. (Abhandl. d. Zoolog.-Bot. Ges. Wien. VI. 1. 1910.). — Ebben a mun-
kában *Holdhaus* külön fejezetben tárgyalja a Nagy-Hagymás és Kelemen-hegység,
Deubel pedig a Csukás bogárfaunáját.).

17. *Horváth Géza*, Egy hét az erdélyi Mezőségeen. Rovartani Lapok. V. 1898.

18. *Kimakovic, Moric*, Zur Fauna Siebenbürgens. Verh. u. Mitth. d. Siebenbürg.
Ver. f. Natur. XLVII. 1898. p. 84—89.

19. *Méhely Lajos*, Az állatok és a növények egymással való társulása. Term.-
Tud. Közl. XXI. 135—143. 1889.

20. *Méhely Lajos*, Alapítsunk Barczasági Múzeumot. Brassó. 1890.

21. *Méhely Lajos*, Mezőségi levél. Brassó. 1890.

22. *Méhely Lajos*, Drei Wochen im Bozauer Gebirge. Jahrb. d. Siebenb. Kar-
pathenvereins. Nagyszeben. 1890.

23. *Méhely Lajos*, Kirándulás a Királykőre. Brassó. 1890.

24. *Méhely Lajos*, A szabad ég alatt. Brassó. 1890.

25. *Méhely Lajos*, A Királykő sziklaszorosai. Erdély. 1894.

26. *Méhely Lajos*, Brassóvármegyei turistakalauz. Brassó. 1895.

27. *Varga Lajos*, A biologia szerepe a hazafias nevelés szolgálatában. Rákóczi
Ferenc m. kir. reálistkola nevelő intézet értesítője. 1924.

Részletes irodalom állattörzsek szerint.

Véglények, Protozoa.

28. *Daday Jenő*, Adatok a Magyar- és Erdélyország néhány édesvízi medencé-
jének nyílttükri faunájához. Kolozsvár. Orvos-Term.-tud. Értesítő. VI. 1885.

29. *Daday Jenő*, A Mezőség tavainak mikroszkopos állatvilága. Term.-rajzi Fü-
zetek. XV. 1892.

30. *Entz Géza sen.* A tordai és szamosfalvi sóstavak ázsalag-faunája. A m. orv.
és term. vizsg. XVIII. nagygyűlésének munkálatai. Budapest, 1876.

31. Entz Géza, A tordai és szamosfalvi sóstavak ostorosai. Term.-rajzi Füzetek. VII. 1883.

Spongyák, Porifera

32. Dr. Traxler László, A Magyarhonban eddig tapasztalt édesvízi szivacsok (Spongillidae) rendszeres jegyzéke. Term.-rajzi Füzetek. Budapest. 1889. XII. p. 13.

Férgek, Vermes.

33. Daday Jenő, Die freilebenden Süßwassernematoden Ungarns. Zool. Jahrb. Abt. f. Syst. etc. X. 1897. p. 91.

34. Daday Jenő, lásd még általános részt és a Végvényeket.

35. Parádi Kálmán, Jelentés az erdélyi vizek örvényférgeire tett kutatások eredményéről. Math. term.-tud. Közlemények. VIII. kötet. 5. sz. 1883. p. 99—116. I—II. tábla.

36. Örley László, A magyarországi Oligochaeták faunája. Math. term.-tud. közl. M. T. Akad. XVI. 1880. 561—612.

Puhatestűek (Mollusca), összeállította Rotarides M.

37. Bielz M., Verzeichniss der Land- und Süßwassermollusken Siebenbürgens. Verh. u. Mitth. d. Siebenbürg. Ver. f. Naturw. Hermannstadt. II. 1851. p. 14—16, 55—59, 62—65.

38. Bielz E. A., Nachträge und Berichtigungen zum Verzeichnisse der Land- und Süßwasser-Mollusken Siebenbürgens. Ibid. V. 1854, p. 87—88.

39. Bielz E. A., Fauna der Land- und Süßwasser-Mollusken Siebenbürgens, Hermannstadt, 1863, Zweite Auflage, Hermannstadt, 1867.

40. Clessin S., Die Molluskenfauna Oesterreich-Ungarns und der Schweiz., Nürnberg, 1887—1890.

41. Csiki E., Molluska, in: Fauna Regni Hungariae, Budapest, 1902.

42. Frivaldszky J., Magyarország s Erdély édesvízi s földi puhányai, Magy. Akad. Ért. XVI. 1856. p. 57—69. és Új Magyar Múzeum, 1856. p. 57—69.

43. Gelei J., A víbejáró házatlan csiga. Állatt. Közl. 1928. 25. köt.

44. Rotarides M., Beiträge zur Molluskenfauna Siebenbürgens, in: Arch. für Molluskenk. 1902.

45. Soós L., Az Alopia nem. Ann. Mus. Nat. Hung. XXV. 1928.

Izeltlábúak, Arthropoda.

Rákok, Crustacea.

46. Daday Jenő, Catalogus Crustaceorum Fauna Transylvaniae. Orvos Term.-tud. Értesítő. 1884. 161.

47. Daday Jenő, A Magyarországon eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. Math. Term.-tud. Közl. 19. K. 1884. 5. sz.

48. Daday Jenő, Újabb adatok Kolozsvár és Erdély Crustacea-faunájának ismeretéhez. Orv. Term.-tud. Értesítő 1884.

49. Daday Jenő, Adatok Magyar- és Erdélyország néhány édesvízű medencéjének nyílttükrű faunájához. Orv. Term.-tud. Ért. 1885. évf.

50. Daday Jenő, A magyarországi Cladocérák magánrajza, Bpest. 1888. 4. Tab.

51. Daday Jenő, A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. Math. Term.-tud. Közl. 23. köt. 1889—90.

52. Daday Jenő, A magyarországi Diaptomos-fajok átnézete. Természetr. Füz. XIII. 1890.

53. *Daday Jenő*, A magyarországi kagylósrákok magánrajza 1900.
 54. *Daday Jenő*, Monogr. systèm des Phyllopodes Anostracés. Ann. Sci. Nat. Ser. 9. XI. 1910.
 55. *Daday Jenő*, Magyarország kagylós levéllábú rákjai. Math. Term.-tud. Közl. XXXII. 1913.
 56. *Entz Géza* sen. Az erdélyi sósvizekben élő *Artemia salinaról*. Orv. Term.-tud. Értesítő. 8. köt.
 57. *Entz Géza* jun. A magyarországi folyami rákokról. Állatt. Közl. 8. köt. 1909.
 58. *Sill V.*, Beitrag zur Kenntniss der Custaceen, Arachniden und Myriapoden Siebenbürgens. Verh. u. Mitt. d. Siebenb. Verens f. Natur. in Hermanstadt. Jahrg. 1861.
 59. *Székelly B.*, Tanulmányok a *Diatomus* petefejlődésének első phasisáról. Orv. Term.-tud. Ért. 1882.
 60. *Méhely Lajos*, Species generis *Hyloniscus*. Az evetkerákok fajai. Studia zoologica. Állattani Tanulmányok. I. köt. 1929.

Százlábúak, Myriapoda.

61. *Daday Jenő*, Erdély faunájának százlábui. Term.-rajzi Füzetek 12. köt. 1889.
 61^a *Daday Jenő*, A Magyarországi Myriapodák magánrajza. 1889.
 62. *Tömösváry Ö.*, Hazánk erdélyi részében talált *Glomeris*-fajok. Orv. Term.-tud. Értesítő. 1880.

Rovarok, Insecta.

Álrecésszárnyúak, Recésszárnyúak (Pseudo- és Neuroptera).

63. *Biró L.*, A magyarországi hangyaleső fajok. Rovart. Lapok II. 1885.
 64. *Cekelius D.*, Beiträge zur Lepidopteren- und Odonaten-Fauna Siebenbürgens. Verh. u. Mitt. d. Siebenb. Vereins f. Natur. zu Hermanstadt XLVI. Jrg. 1896.
 65. *Fuss C.*, Notizen und Beiträge zur Insektenfauna Siebenbürgens. Ibid. IV. Jahrg. 1853.
 66. *Kohanut*, A magyarországi szitakötőfélek természetrajza. 1896.
 67. *Pongrácz*, Magyarország Chrisopái alak- és rendszertani tekintetben. Állattani közl. XI. 1912.
 68. *Pongrácz*, Magyarország Neuropteroidái. Rovartani Lapok. XXI. 1914.

Egyeneszárnyúak (Orthoptera) és Bőrszárnyúak (Dermaptera).

69. *Frivaldszky I.*, A magyarországi egyenesröptűek magánrajza. 1867.
 70. *Fuss C.*, Beitrag zur Orthopteren- u. Hemipterenfauna Siebenbürgens. Verh. u. Mitt. d. Siebenb. Verein f. Naturw. zu Hermanstadt. Jhg. IV. 1853.
 71. *Fuss C.*, Beitrag zur Insektenfauna Siebenbürgens. Ibid. VI. 1855.
 72. *Hermann Ottó*, Erdély Bőr- és Egyenesröptűi. — Dermaptera et Orthoptera. Az Erd. Múz. Egl. Évkönyvei V. köt. 1868—1870. Kolozsvár, 1871.
 73. *Pungur Gyula*, Magyarország neuropteroidái. Rovartani Lapok. XXI. 1914.

Bogarak (Coleoptera).

74. *Bálint Sándor*, Jelentés az 1888. év nyarán a Székelyföldön tett rovartani kirándulás eredményéről. (Orvos. Term.-tud. Ért. Kolozsvár, XIV. 1889.

75. *Bieltz E. Albert*, Systemat. Verzeichniss der Käfer Siebenbürgens. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins für Naturw. zu Hermanstadt. 1850. Jrg. I.
76. *Bieltz E. Albert*, Die Erforschung der Käferfauna Siebenbürgens bis zum Schlusse des Jahres 1886. Ibid. 1887. Jhg. XXXVII.
77. *Csiki Ernő*, Magyarország bogárfaunája I. 1905—1908. II. 1909.
79. *Csiki Ernő*, Hazánk Orsodacne-féléi. Rovart. Lapok. VI. 1889.
79. *Csiki Ernő*, Magyarország Donaciniái Ibid. VI. 1899.
80. *Csiki Ernő*, A magyarországi Claridák. Ibid. VII. 1900.
81. *Csiki Ernő*, Magyarország Endomychidái. Ibid. VII. 1900.
82. *Csiki Ernő*, A magyarországi Crioceris-félék. Ibid. VII. 1900.
83. *Csiki Ernő*, Magyarország Alleculidái. Ibid. VIII. 1901.
84. *Csiki Ernő*, Szarvasbogaraink. Ibid. VIII. 1901.
85. *Csiki Ernő*, Magyarország gyászbogarai. Ibid. IX. 1902.
86. *Csiki Ernő*, Magyarország Bostrychidái. Ibid. X. 1903.
87. *Csiki Ernő*, Magyarország Cerambycidái. Ibid. X. 1903., XII. 1910.
88. *Csiki Ernő*, Új Carabus Csik vármegyéből. Ibid. XIII. 1906.
89. *Csiki Ernő*, Cleonus-fajaink. Ibid. XVI. 1909.
90. *Csiki Ernő*, Magyarország Bufrestidái. Ibid. XVI. 1909, XVII. 1910.
91. *Csiki Ernő*, A magyar birodalom Anophtholmusai, Állattani Közlemények. I. 1902.
92. *Csiki Ernő*, Magyarország Cicindela-féléi. Pótfüzetek az I. Közlönyhöz.
93. *Csiki Ernő*, Magyarország Hister-féléi. Állattani Közlemények. II. 1903.
- 93a. *Csiki Ernő*, Dr. Filtsher Pál, Rovartani Lapok XXIV. 1917.
94. *Filtscher Paul*, Arg. Amathusia var. transylvanica subsp. nov. Entomolog. Zeitschr. Frankfurt. a. M. XXVI. 1913.
95. *Fuss Carl*, Die Siebenbürg. Arten der Gattung Nebria latr. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins f. Naturw. zu Hermanstadt, 1850. Jhrg. I.
- 95^a *Ganglbauer L.*, Sammelreisen nach Südungarn und Siebenbürgen. Coleopt. Ergebnisse derselben Annalen des Nathist. Hofmuseums. 1896. XI.
96. *Hampe Herman*, Beitrag zu Käferfauna Siebenbürgens. Ibid. 1852. Jg. III.
97. *Hermann O.*, A Mezőség I. Erd. Múz. Egly. Évkönyvei Kolozsvár, 1868—70. V. köt.
- 97a. *Hermann O.*, A Mezőség II. Ibid. 1872. VI. köt.
98. *Méhely Lajos*, Adatok a Barczaság bogárvilágának ismeretéhez. Kolozsvári orvos-természettudományi Értesítő, II. 193. 1889.
99. *Méhely Lajos*, Előfordul-e a keresztes béka Magyarországon? u. ott. 1889.
100. *Méhely Lajos*, A rovarvilág befolyása a természetre. Brassói áll. főreálisk. Értesítője. 1889.
101. *Méhely Lajos*, Új rovarfajok és fajváltozatok Erdélyre nézve. Term. Tud. Közl. XXII. 382. 1890.
102. *Méhely Lajos*, Amit a bogarak beszélnek. Brassó, 1890.
103. *Méhely Lajos*, Carabus Violaceus L. var. Wolffi Dei. és a tudományos autokratia 1891.
104. *Méhely Lajos*, Erdély új és ritka bogárfajai. Kolozsvári Orvos. Term.-tud. Értesítő. II. 1895.
105. *Ormay Sándor*, Adatok Erdély bogárfaunájához. Nagyszeben. 1888.
106. *Ormay Sándor*, Coleoptera nova e Transylvania. Wiener. Entom. Zeitung 1888.

107. *Ormay Sándor*, Ujabb adatok Erdély bogárfaunájához. Budapest 1890.
 108. *Petri Carl*, Beitrag zur Siebenbürgens Käferfauna. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins f. Naturw. zu Hermanstadt 1886. XXXVI.
 109. *Seidlitz Georg*, Beitrag zur Käferfauna Siebenbürgens. Ibid. 1867. Jahrg. XVIII.
 110. *Seidlitz Georg*, Fauna transylvanica. Königsberg. 1891.

Hártyásszárnyúak. (Hymenoptera).

111. *Mocsáry Sándor*, A magyar fauna másnejű darázsai. Math. és Term.-tud. közl. XVII. 1884.
 112. *Mocsáry Sándor*, A magyar fauna fémdarázsai, 1882.
 113. *Mocsáry Sándor*, Jellemző adatok Erdély hártaróptű rovarainak faunájához. M. T. Akad. Math. és Term.-tud. Közlöny. XIX. 1883. és Természetrzaji füzetek. VIII. 1884.
 114. *Mocsáry Sándor*, A magyarországi farontó darázsok. Rovartani Lapok. III. 1888.

Kétszárnyúak. (Diptera.)

115. *Biró Lajos*, A keleti Kárpátok vidékének jellemző rovarai. A magyarországi Kárpát Egylet Évkönyvei. 12. évf. 1885.
 116. *Kertész K.*, A magyarországi Natacanthák átnézete. Pótfüzetek. Term. közlönnyhöz. 1900.
 117. *Kertész K.*, A magyarországi szúnyogfélék rendszertani ismertetése. Állatt. Közlemények III. 1904.
 118. *Kertész K.*, A magyarországi Syrphidák nemei. Rovartani Lapok. XXII. 1915.
 119. *Kertész K.*, A magyar birodalom legyeinek synopsisa. I. Lauxaniidae, II. Tetanoceridae. Math.- és Term.-tud. Értesítő. XXXVIII. 1921. és XXXIX. 1922.
 120. *Strobl P. G.*, Siebenbürgische Zweiflügler. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins f. Naturw. Hermanstadt. 1896.

Pikkelyesszárnyúak, (Lepidoptera).

121. *Abafi—Aigner*, Magyarország lepkéi 1907.
 122. *Franzenau Joseph*, Verzeichnis d. bis jetzt in Siebenbürgen aufgefundenen Lepidopteren. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins f. Naturw. in Hermanstadt. I. 1850. III. 1852. VII. 1856. X. 1859.

Szipókásak (Rbynchota).

123. *Fuss Karl*, Beitrag zur Siebenbürgischen Insektenfauna. Verh. u. Mitth. d. siebenb. Vereins f. Naturw. in Hermanstadt. III. 1852.
 124. *Fuss Karl*, Beitrag zur Orthopteren zur Hemipterenfauna Siebenbürgens. Ibid. IV. 1853.
 125. *Fuss Karl*, Beitr. z. Insektenfauna Siebenb. Ibid. VI. 1855.
 126. *Fuss Karl*, Zur Rhynchotenfauna Siebenbürgens. Ibid. XIII. 1862.
 127. *Herman Ottó*, Mezőség I. és II. Erd. Múz. Egylet Évkönyvei V. 1871., VI. 1872.
 128. *Horváth G.*, Magyarország bodobácsféléinek magánrajza. 1875.

129. *Horváth G.*, A magyarországi rablópoloskák átnézete. Természetr. füzetek. I. 1877.

130. *Horváth G.*, Magyarország vizenjáró poloskái. I. Ibid. II. 1878.

131. *Horváth G.*, Az Eremocoris-fajok magánrajza. Értek. term.-tud. köréből XIII. 1893.

132. *Horváth G.*, A magyarországi szúnyogpoloskák. Rovart. Lapok. II. 1885.

133. *Horváth G.*, A magyarországi kéregpoloskák. Ibid. III. 1886.

134. *Horváth G.*, A magyarországi Psyllidákról. Math. term.-tud. közl. XXI. 1886.

Pókszabásúak (Arachnoidea).

135. *Chyrzer—Kulczynsky*, Araneae Hungariae. I. és II. 1892., 1897.

136. *Daday Jenő*, A magyarországi álskorpiók. Orvos term.-tud. Értesítő. 5. 1880.

137. *Herman O.*, Magyarország pókfaunája. I.—III. 1876—79.

138. *Herman Otto*, Adatok Erdély pókfaunájához. I. Erd. Múz. Egylet évkönyvei III. Kolozsvár, 1864—65. II. Ibid. IV. k. 1866—68.

139. *Herman Otto*, Beitrag zur Kenntniss der Arachnidenfauna Siebenbürgens. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Ver. f. Naturw. in Hermanstadt. Zoolog. XXI. 1871.

140. *Kolosváry Gábor*, Magyarország kaszaspókjai, Budapest. 1929.

141. *Seidlitz G.*, Arachniden aus Siebenbürgen, gesammelt in Sommer. 1864. etc. Verh. u. Mitt. d. siebenb. Vereins f. Naturw. in Hermanstadt. Jg. XVIII. 1867.

142. *Sill V.*, Beitrag zur Kenntniss d. Crustaceen, Arachniden und Myriapoden Siebenbürgens. Ibid. Jg. XII. 1861.

143. *Sill V.*, Zweiter Beitrag etc. Ibid.

144. *Sill V.*, Systematischer Verzeichniss der bisher bekannten Arachniden Siebenbürgens. Ibid. Jg. 16. 1865.

145. *Szalay L.*, A magyarországi Hydracarinák jegyzéke. Allattani Közl. XXII. 1925.

146. *Tömösváry Ö.*, A magyar fauna álskorpiói. Math. Term.-tud. Közlöny 18. 1883.

Gerincesek. (Vertebrata.)

Halak. (Pisces).

147. *Bielz E. A.*, Uebersicht der lebenden Fische Siebenbürgens. Verh. d. siebenb. Vereins f. Naturw. in Hermanstadt. IV. Jg. 1853.

148. *Cseh K.*, Borszék gyógy- és fürdőhely. Budapest, 1885.

149. *Heckel Jakob*, Ueber einige neue oder nicht gehörig unterschiedene Cyprininen nebst einer systematischen Darstellung der europäischeischen Gattung dieser Gruppe. Annalen des Wiener Musäums der Naturgeschichte Ibid. Wien. 1836.

150. *Heckel Jakob*, Ichthyologische Beiträge zu den Familien der Cottoiden, Scorpaenoiden, Gobioiden und Cyprinoiden.

151. *Heckel Jakob*, Die Fische Ungarns, in Haidingers Berichte über die Mitteilungen von Freunden der Naturwissenschaften in Wien. 1848.

152. *Heckel Jakob*, Verzeichniss der Fische des Donaugebietes in der ganzen Ausdehnung der Osterreichischen Kaiserstaates. Verh. d. Zoolog. bot. Gesellschaft in Wien. IV. Bd. 1854.

153. *Heckel Jakob*, u. *Kner Rudolf*, Die Süßwasserfische der Osterreichischen Monarchie. Leipzig. 1858.

154. *Heckel Jakab*, Magyarország édesvízi halainak rendszeres átnézete s az új fajok rövid leírása. Fordította s a tudomány újabbkori haladásával bővítette Chyzer Kornél. A Magyar Orvosok és Term.-vizsg. VIII. vándorgyűlésének évkönyve 1847. Pest. 1863.

155. *Herman Ottó*, A magyar halászat könyve. I. és II. Budapest, 1887.

156. *Kőváry László*, Erdélyország statisztikája. Kolozsvár, 1887.

157. *Lázár Kálmán gr.*, A szabad természetből. Pest. Szt. István Társulat. 1873.

158. *Petényi Salamon*, kézírata.

159. *Petényi Salamon*, Erdély állattani tekintetben. Magyar Orvosok és Természettudományi Társulat munkálatai. VII. k. 1846.

160. *Strípszky Hyador*, Az erdélyi halászat ismertetése. Kolozsvár, 1908.

161. *Vutskeits Gy.*, Magyar- és Horvátország ritkább halfajainak újabb természetleírásairól és földrajzi elterjedéséről. Természett. Közlöny — Pótfüzetek. LXX. Budapest, 1901.

Kétéltűek (Amphibia).

162. *Károli János*, Magyarország Amphibiái I.—II. Term.-rajz füzetek. Budapest, 1878.

163. *Méhely Lajos*, A magyar fauna új Bombinator és Triton fajai. Math. és Term. Ért. 1891. 154. l.

164. *Méhely Lajos*, A palearktikus állatöv götéinek két vérrokonáról. (Molge Montandoni és palmata) Math.- és Term. Ért. 1891.

165. *Méhely Lajos*, Bombinator bombinus Blgr. oder B. pachypus Bonap. Zool. Anzeiger XIV. k. 269—271. 1891.

166. *Méhely Lajos*, Standorte und Verbreitung d. braunen Frösche in Ungarn. Jahresbericht d. Naturw. Vereins. Magdeburg. 1891.

167. *Méhely Lajos*, Magyarország barna békái. Math. Term. Közl. XXV. 1892.

168. *Méhely Lajos*, A barczaság herpetologiai viszonyai. Adatok Brassó szab. kir. város monographiájához, 1892.

169. *Méhely Lajos*, A nyugat palearktikus göték két vérrokonáról. Math. és Term. Közl. XXV. 1893.

170. *Méhely Lajos*, Beiträge zur Verbreitung unserer braunen Frösche. Zool. Anz. 1893.

171. *Méhely Lajos*, A magyarországi farkos kétéltűek álczái. Term. Füzet. XVIII. 149—165. 1894.

172. *Méhely Lajos*, Az amphibiumok konzerválásáról. Term. Közl. XXVII. 1895.

173. *Méhely Lajos*, Érettivarú götélárva. Term. Közl. Pótfüzet. XXXII. 138—146. 1897.

Csúszmászók. (Reptilia.)

174. *Bielitz E. Albert*, Fauna der Wirbeltiere Siebenbürgens. Hermannstadt. 1856.

175. *Bielitz E. Albert*, Die Fauna der Wirbeltiere Siebenbürgens. Hermannstadt. 1888.

176. *Entz Géza*, Adalékok Erdély Herpetológiájához. Orvos- és Term.-tud. Ért. Kolozsvár, 1888

177. *Frivaldszky Emericus*, Monographia Serpantum Hungariae. Pestini. 1823.

178. *Gönczi Lajos*, Két vipera-féle kigyó Székelyudvarhely környékén. Orv. Természettud. Ért. Kolozsvár, 1889.
179. *Méhely Lajos*, A *Lacerta vivipara* Jacq. hazánkban való előfordulása. Term. Tud. Közl. XX. 1888.
180. *Méhely Lajos*, Die Kreuzotter in Ungarn. Zool. Anz. XVI. 186—193.
181. *Méhely Lajos*, Kurta kigyóink (*Vipera berus*) zoologiai rajza. Termtud. Közl. XXV. 265. 1893.
182. *Méhely Lajos*, *Vipera Ursini* Bp. eine verkannte Giftschlange Europa's. Zool. Anz. XVII. 57—61, 68—71, 86—87. 1894.
183. *Méhely Lajos*, A magyar fauna egy új mérges kigyója (*Vipera rákosiensis*) Math. Termtud. Ért. 85—92. 1894.
184. *Méhely Lajos*, Magyarország kurta kigyói. Math. és Termtud. Közl. XXVI.
185. *Méhely Lajos*, Auf welchen Wege ist die Mauerreidechse in Ungarn eingewandert? Zool. Garten. Frankfurt a. M. 1896.
186. *Steindachner F.*, Verz. in Siebenbürg. u. Slavonien gesammelten Fische u. Reptilien. Verh. d. Zool. Bot. Ges. Wien. XIII. 1863.

Madarak. (Aves).

Összeállította *Schenk Jakab* (részben *Vasvári Miklós* segítségével).

187. *Brósz E.*, Az urali bagolyról (*Syrnium uralense*). Vadász Újság, V. 1926. p. 6—7.
188. *Brósz E.*, Vadászati beszámoló Háromszékről. Ibidem. VI. 1927. p. 54—55.
189. *Brósz E.*, Nehány szó még az urali bagolyról. Ibid. VI. 1927. p. 69—70.
190. *Brósz E.*, Ritka vadászszákmány. Ibid. VI. 1927. p. 136.
191. *Brósz E.*, A gurgyalag (*Merops apiaster*) Felső Háromszéken. Ibid. VI. 1927. p. 178—179.
192. *Brósz E.*, Egy ritka vadlud Mezőzáról. Ibid. VI. 1927. p. 206.
193. *Brósz E.*, A fehér farku ölyv (*Buteo ferox*) Háromszéken. Ibid. VII. 1928. p. 54.
194. *Brósz E.*, A rétisas (*Haliaetus albicollis*) Háromszéken. Ibid. VII. 1928. p. 164—165.
195. *Brósz E.*, Adatok az 1928. évi madár előfordulásokról Háromszéken. Ibid. VIII. 1929. p. 34—35.
196. *Brósz E.*, Megfigyelés a gatyás-ölyv (*Buteo lagopus*) táplálkozásáról. Ibid. VIII. 1929. p. 77.
197. *Brósz E.*, A kis bukó (*Mergus albellus*) Háromszéken. Ibid. VIII. 1929. p. 77.
198. *Brósz E.*, Szürke réti héja (*Arcus cyaneus*) téli előfordulása a Mezősége. Ibid. VIII. 1929. p. 77—78.
199. *Bielz E. A.*, Die Fauna der Wirbeltiere Siebenbürgen nach ihrem jetzigen Bestande. II. Klasse. Aves. Vögel. Verhandl. und Mitteil. des siebenbürg. Vereins für Naturw. zu Hermanstadt. XXXVIII. 1888. p. 36—106.
200. *Bielz E. A.*, Über das Vorkommen des Birkhühnes (*Tetrao tetrix* L.) in Siebenbürgen. Ibid. XLVI. 1897. p. 89, 90.
201. *Chernel I.*, Magyarország madarai különös tekintettel gazdasági jelentőségükre. I.—II. kötet. Bpest. 1899.

202. *Chernel I.*, Megjegyzések Dr. Madarász Gy. „Újabb adatok Magyarország ornisához“ c. dolgozatára. *Aquila*. VI. 1899. p. 315—322.
203. *Chernel I.*, Az Állatok Világa. Brehm Alfréd „Tierleben“ c. nagy művének magyarba átültetett kiadása. *Madarak*. Ismertetésük a mai színvonalon és a hazai viszonyokhoz alkalmazva. I.—III. kötet. 1902—1904.
204. *Chernel I.*, A rövidujjú pacsirta [*Alauda brachydactyla* (L. eisl.)]. Magyarország madárvilágának új jelensége. *Aquila*. X. 1903. p. 250, 251.
205. *Chernel I.*, Adatok Magyarország madárfaunájához. *Ibid.* XIV. 1907. p. 179—187. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XIV. 1907. p. 179—187.
206. *Csató J.*, A saskeselyű (*Gypaetus barbatus* Cuv.) Erdélyben Term. Füz. 1877. Lanuro major Pall. *Ibid.* 188. — Über *Locustella lusanioides* Savi. Mitteil. des ornith. Vereins in Wien. XI. 1887. p. 105., 106.
207. *Csató J.*, Die Verbreitung und Lebensweise der Tagraubvögel in Siebenbürgen. A második Nemzetközi Madártani Kongresszus főjelentése. II. Tudományos rész. 1892. p. 118—128. Mitteil. d. ornith. Vereins in Wien. Die Schwalbe. XVI. 1892. p. 210. etc.
208. *Csató J.*, Die Verbreitung und Lebensweise der Nachtraubvogel in Siebenbürgen. *Ibid.* XVII. 1893. p. 17—20.
209. *Csató J.*, A *Tetrao tetrix* L. és *Auser brachyrhynchus* Baill. Erdélyben. *Aquila*. I. 1894. p. 50—51. Ugyanaz németül: *Ibid.* I. 1894. p. 50—51.
210. *Csató J.*, *Tetrao tetrix* in Siebenbürgen. *Ornith. Monatsberichte*. II. 1894. p. 129.
211. *Csató J.*, További adatok a nyírfajdnak (*Tetrao tetrix* L.) Erdélyben való előjveteléről. *Aquila*. III. 1896. p. 234—236. Ugyanaz németül: *Ibid.* III. 1896. p. 234—236.
212. *Csató J.*, A nyírfajd előfordulása Erdélyben. *Vadász-lap*. XVIII. 1897. p. 168, 169.
213. *Csete*, Ritka madár. *Vadász Ujság*. I. 1922. p. 3—5.
214. *Csomoss J.*, Harasztos. Tordaaranyos megye. *Vadász Ujság*. II. 1923. p. 89.
215. *Cs. B.*, Marosszentgyörgy. Havasi füles pacsirtát... *Vadász Ujság*. III. 1924. p. 45.
216. *Czynk E.*, Das Auer und Birkwild in Siebenbürgen. *Neue deutsche Jagdzeitung*. IX. 1888—89. p. 209—210.
217. *Czynk E.*, A nyírfajd (*Tetrao tetrix* L.) előfordulása Erdélyben. *Aquila*. III. 1896. p. 232—234. — Ugyanaz németül: *Ibid.* III. 1896. p. 232—234.
218. *Czynk E.*, A nyírfajd előfordulása Erdélyben. *Vadászlap*. XVIII. 1897. p. 167.
219. *Danford Ch.*, G. et Harvie—Brown. J. A. The birds of Transsylvania. *The Ibis*. 1875. p. 188—199, 291—312, 412—434.
220. *Danford Ch.*, G. Notes on Sport and Ornithology by His Imperial and Royal Highness the late Crown Prince Rudolf of Austria. London, 1889.
221. *Dobay L.*, A hosszúfarkú vagy urali bagolyról. *Vadász Ujság*. VI. 1927. p. 26—29.
222. *Dobay L.*, Erdély nappali ragadozómadarai. *Ibid.* VIII. 1929. p. 21—23, 42—44, 61, 63, 82.
223. *Dobay L.*, Korai párzás. *Ibid.* VIII. 1929. p. 44—45.
224. *Ferenczi S.*, Egy pár szó az idej madárvonulásáról. *Vadász Ujság*. II. 1923. p. 89.

225. *Ferenczi S.*, A lég urai. *Ibid.* V. 1925. p. 91—92.
226. *Ferenczi S.*, Szélmegjézet „A rétisas (*Haliaetus albicillus*) Háromszéken“ c. közleményre. *Ibid.* VII. 1928. p. 194.
227. *Ferenczi S.*, Madárvonulás. *Ibid.* VII., 1928. p. 195.
228. *Ferenczi S.*, Az 1928—29.-iki tél fontosabb ornitológiai jelenségei. *Ibid.* VIII. 1929. p. 54.
229. *F. A.*, Barott (Jud. Treiscaune)... Vadász Ujság. III. 1924. p. 61.
230. *Fricwaldszky J.*, Aves Hungariae. Enumeratio systematica avium Hungariae cum notis brevibus biologicis, locis inventionis, viorumque a quibus oriuntur. 1891.
231. *Gaal G.*, A madárvonulás Magyarországon az 1895. év tavaszán. *Aquila.* II. 1896. p. 7—116. — Ugyanaz németül: *Ibid.* III. 1896. p. 7—116.
232. *Gaal G.*, Id. 1896. *Ibid.* IV. 1897. p. 44—104. Németül is.
233. *Gaal G.*, Id. 1897. *Ibid.* V. 1898. p. 226—279. Németül is.
234. *Gaal G.*, Adalékok a madárvonulás kutatásához a füstifecske 1898. évi magyarországi nagy tavaszi megfigyelése alapján. *Ibid.* VII. 1900. p. 8—379. — Ugyanaz németül is. VII. 1900. p. 8—379.
235. *G. K.*, Csonttollu madarak. *Vadász Ujság.* III. 1924. p. 92.
236. *G. S.*, Járavize. „Adatok az idej madárvonuláshoz.“ *Vadász Ujság.* III. 1924. p. 61.
237. *Hausmann V.*, Die Hargita und ihre nähere Umgebung in Bezug auf Naturverhältnisse. Verhand. u. Mitteil. d. siebenb. Vereins f. Naturw. zu Herm. XI. 1860. p. 209—219.
239. *Hausmann V.*, *Turdus saxatilis*. Die Steindrossel. *Ibid.* XVI. 1865. p. 107—110, 118—121.
239. *Hausmann V.*, Der Mauerläufer. *Die Natur.* XVI. 1867. p. 78—80.
240. *Hausmann V.*, Beiträge zur Naturgeschichte des Rotfussfalken. *Ibid.* XVIII 1869. p. 132—134.
241. *Hausmann V.*, Vogelvarietäten in Siebenbürgen. Verhandl. u. Mitteil. d. siebenbürg. Vereins f. Naturw. zu Herm. XX. 1869. p. 3—7.
242. *Hausmann V.*, Der dreizehige Specht. *Die Natur.* XX. 1871. p. 196—198.
243. *Hausmann V.*, Vogelvarietäten in Siebenbürgen. II. Verhandl. u. Mitteil. d. siebenbürg. Vereins f. Naturw. zu Herm. XXVIII. 1878. p. 57—62.
244. *Hausmann E.*, *Syrnium uralense*. *Aquila.* XXIX. 1922. p. 171. Ugyanaz németül: p. 192.
245. *Herman O.*, *Falco subbuteo* Linné. Az Erdélyi Múzeum Egylet Évkönyvei III. 1864—65. Kolozsvár, 1866. p. 84—86.
246. *Herman O.*, Állattani közlések. *Ibid.* p. 87—91.
247. *Herman O.*, Id. II. *Ibid.* IV. 1866—67. Kolozsvár, 1868. p. 48—53.
248. *Herman O.*, A Mezőség. I. A Hódos- vagy Szarvas-tó és környéke. *Ibid.* V. 1868—1870. Kolozsvár, 1871. p. 8—30.
249. *Herman O.*, Állattani közlések. IV. Az 1866—67. év nevezetes jelenségei. *Ibid.* p. 30—32.
250. *Herman O.*, Id. V. *Ibid.* p. 92—96.
251. *Herman O.*, A „Mezőség“ szárnyasai és költözködésük. *Vadász- és Versenylap.* XVI. 1872. p. 182, 183, 189—191, 197—199.
252. *Herman O.*, A Mezőség. II. A mezőzáthátai, továbbá méhesi, baldi és mezősályi tóisorozat. Az Erdélyi Múzeum Egylet Évkönyvei. VI. 1871—78. Kolozsvár, 1873. p. 42—67.

253. *Herman O.*, *Erismatura leucocephala* Linné (*Anas leucocephala*) a magyar ornisban. *Math. és Természettud. Közlemények.* X. 1872. Budapest, 1875. p. 151—161.
254. *Dr. H. F. A.*, Székelyudvarhely. *Vadász Ujság.* III. 1924. p. 61.
255. *Lambrecht K. dr.*, A madárvonulásról magyarországon az 1910. év tavaszán. *Aquila.* XVIII. 1911. p. 9—134. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XVIII. 1911. p. 9—134.
256. *Lázár K. gr.*, A lég urai. Pest, 1866.
257. *Lázár K. gr.*, Megjegyzés Herman Ottó úrnak, a Mezőség ismertetésére vonatkozólag. *Vadász- és Versenylap.* XVI. 1872. p. 197.
258. *Lázár L.*, Szalonkavadászat a rétyi nyíren. *A Természet.* IV. 1901. XIV. sz. p. 4, 5.
259. *Dr. Madarász Gy.*, A kurrogó madár (*Locustella luscinioides* Sav.) énekéről. *Természettud. Közöny.* XXVIII. 1896. p. 447, 448.
260. *Madarász Gy. dr.*, Magyarország madarai. Budapest, 1899—1903. — *Die Vögel Ungarns.* p. 451—630.
261. *Magyar Ornithologiai Központ.* A madárvonulás Magyarországon az 1894. év tavaszán. *Aquila.* II. 1895. p. 3—81. — Ugyanaz németül: *Ibid.* II. 1895. p. 3—81.
262. *M. O. K.*, Csonttollú madár Bükszádon. *Aquila.* VI. 1899. p. 109. — Ugyanaz németül: *Ibid.* VI. 1899. p. 109.
263. *M. O. K.*, A pásztor madár 1908. évi megjelenése Magyarországon. *Ibid.* XV. 1908. p. 320—323. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XV. 1908. p. 320—323.
264. *Mannsberg A. br.*, Vonulási és előfordulási adatok Erdélyből. 1915—1917. *Aquila.* XXV. 1918. p. 13—22. — Ugyanaz németül: p. 22—30.
265. *Mannsberg A. br.*, Madárvonulási adatok a gyergyói fennsíkrol 1918. tavaszán. *Ibid.* XXVI. 1919. p. 115—116. — Ugyanaz németül: p. 137.
266. *Nagy J. dr.*, Az urali bagoly elterjedése Erdélyben. *Múzeumi Füzetek.* II. 1907. p. 23—34.
267. *Nagy S. dr.*, Székelykeresztur. „Jelentések az idej madárvonulásokról.“ *Vadász Ujság.* II. 1923. p. 76.
268. *Nádasdy B.*, Korai párvás. *Vadász Ujság.* VIII. 1929. p. 37.
269. *Pásztohy E.*, *Ciconia nigra* (L.) mint pisztrángpusztító. — Ugyanaz németül: *Aquila.* XIV. 1907. p. 321.
270. *Petényi J. S.*, Erdély állattani tekintetben. A magyar Orvosok és Természetvizsgálók Pécsen tartott VI. nagygyűlésének munkálatai. 1846. p. 372—386.
271. *Rudolf* trónörökös, Allerlei gesammelte ornithologische Beobachtungen. *Mitteil. d. ornith. Vereins in Wien,* II. 1878. p. 101—103, 109—113, 117—120. III. 1879. p. 51—56.
272. *Rudolf* trónörökös. *Ornithologische Skizzen aus Siebenbürgen.* *Ibid.* VI. 1882. p. 113—116.
273. *Rudolf* trónörökös. *Jagden und Beobachtungen.* Wien, 1887.
274. *Schenk J.*, A madárvonulásról Magyarországon az 1898. év tavaszán. *Aquila.* VI. 1899. p. 168—251. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 168—251.
275. *Schenk J.*, *Id.* 1899. *Ibid.* VIII. 1901. p. 50—122. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 50—122.
276. *Schenk J.*, *Id.* 1903. *Ibid.* XII. 1905. p. 83—202. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 83—202.
277. *Schenk J.*, *Id.* 1904. *Ibid.* XIII. 1906. p. 9—66. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 9—66.

278. *Schenk J.*, Id. 1905. Ibid. XIII. 1906. p. 83—141. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 83—141.
279. *Schenk J.*, Id. 1906. Ibid. XIV. 1907. p. 1—119. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 1—119.
280. *Schenk J.*, Id. 1907. Ibid. XV. 1908. p. 1—141. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 1—141.
281. *Schenk J.*, Id. 1908. Ibid. XVI. 1909. p. 1—128. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 1—128.
282. *Schenk J.*, Id. 1913. Ibid. XXI. 1914. p. 137—187. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 137—187.
283. *Schenk J.*, Id. 1914. Ibid. XXII. 1915. p. 5—56. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 9—56.
284. *Schenk J.*, Id. 1915. 1916. Ibid. XXIII. 1916. p. 13—49. — Ugyanaz németül: p. 22—49, 438—444.
285. *Schenk J.*, Madárvonulási adatok Magyarországból. I. 1917-es évfolyam Ibid. XXIV. 1917. p. 241—261. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 241—261.
286. *Schenk J.*, Jelentés az 1908. évi madárjelölésekről. Aquila. XV. 1908. p. 294—301. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 294—301.
287. *Schenk J.*, Id. 1909. Ibid. XVI. 1909. p. 245—276. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 245—276.
288. *Schenk J.*, Id. 1910. Ibid. XVII. 1910. p. 219—257. — Ugyanaz németül: Ibid. p. 219—257.
289. *Schenk J.*, A fehér gólya, kakuk és fehér barázdabillegető 1898-i tavaszi felvonulása. Erdészeti Lapok. XXXVIII. 1899. p. 1291—1312, 1421—1431.
290. *Schenk J.*, Az urali bagoly tömeges megjelenése Magyarországon 1906—7. telén. — Ugyanaz németül: Aquila. XIV. 1907. p. 276—290.
291. *Schenk J.*, Az urali bagoly téli megjelenése hazánkban. Erdészeti Lapok. XLVI. 1907. p. 254, 254.
292. *Schenk J.*, A pásztormadár 1909. évi megjelenése és fészkelése Magyarországon. — Ugyanaz németül: Aquila. XVI. 1909. p. 294—299.
293. *Schenk J.*, Az urali bagoly tömeges megjelenése 1906—7. telén. Vadászlap. XXX. 1909. p. 184, 185.
294. *Schenk J.*, A csonttollu madár tömeges megjelenése 1913—14. telén. — Ugyanaz németül. Aquila. XXI. 1914. p. 276—278.
295. *Schenk J.*, A magyar királyi Ornithologiai Központ 1914. és 1915. évi madárjelölései. Ibid. XXII. 1915. p. 219—270. Ugyanaz németül: Ibid. p. 270—328.
296. *Schenk J.*, Erdély madarai. Zeyk Miklós hátrahagyott kézírata. Ibid. XXVII. 1920. p. 71—164. — Ugyanaz németül: Ibid. XXVII. 1920. p. 165—242.
297. *Spiess A.*, v. Gurghiu, Görgény-Szt. Imre. Das Königliche Leibjagdgehege, einst und jetzt. Hermannstadt, Sibiu. 1928.
298. *Stetter F. V.*, Adatok Erdély ornithológiájához. A magyar Orvosok és Természetvizsgálók Kolozsvárott tartott V. nagygyűlésének munkálatai 1845. p. 139—161.
299. *Szemere László*, Az urali bagolyról. Zoologiai Lapok. 1908. 300.
300. *Szemere László*, Buhura vonatkozó adatok. Ibid. 1908. 74. o.
301. *Szemere László*, Pávászat a Székelyföldön. Vadász Lap. 1910. jun. 25.
302. *Szemere László*, Adatok a Vándorsólyomról. Ibid. 1911. jun. 15.
303. *Szemere László*, A rövidujjú pacsirta (*Candrella brachydactyla* Leisl) előfordulása Csikmegyében. Zoologiai Lapok 1911. 153. o.

304. *Szemere László*, *Strix flammea* L. késői költése. *Aquila*. XVIII. 1911. p. 391.
305. *Szemere László*, A parlagi sas és kigyászölyv fészkenél. — Csikcsekefálván. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XIX. 1912. p. 441—451.
306. *Szemere László*, A mogyorós szajkóról (*Nucifraga caryocatactes* L.) *Ibid.* 1912. 79—80. o.
307. *Szemere László*, *Cygnus olor*. — Ugyanaz németül: *Aquila*. XXI. 1914. p. 276.
308. *Szemere László*, *Pastor roseus*. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XXI. 1914. p. 276.
309. *Szemere László*, A lappantyúról. (*Caprimulgus europaeus* L.) *Ibid.* XXIII. 1916. p. 315—316. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XXIII. 1916. p. 509—510.
310. *Szemere László*, A kis békászó sasról. *Ibid.* XXVII. 1920. p. 55—59. *Ibid.* p. 59—60.
311. *Szemere László*, Különféle adatok a buhuról. *Ibid.* XXVII. 1920. p. 255—257. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 273—275.
312. *Szemere László*, Népies madárnevek. *Ungarische Vogel-Trivialnamen*. *Ibid.* XXVII. 1920. p. 264.
313. *Szemere László*, Madár- és tojásgyűjteményem elpusztulása. *Ibid.* XXVIII. 1921. p. 196—197. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XXVIII. 1921. p. 223—224.
314. *Szemere László*, Mit nélkülözünk Csikvármegyében. (Turisztikai cikk, dr. Ébner Sándor képeivel.) *Turistaság és Alpinizmus*. 1922. szept—okt.
315. *Szemere László*, Adatok egyes háziállatok elvadulásához. *Vadászat*, 1922. 9. o.
316. *Szemere László*, Megjegyzés Hausmann Ernőnek: „A gyógyfürdők gázaitól elpusztult madarak“ c. cikkéhez. *Aquila*. 1925—26. 268—269. o.
317. *Sz. Szász I.*, Különös párbaj... *Vadász Ujság*. VIII. 1929. p. 79.
318. *Tolvaly F.*, Madártelepemről. *Vadász Ujság*, V. 1925. p. 82, 93—94, 140—141, 165—166, 179—181.
319. *Tolvaly F.*, A madárvédelem és telepítés legújabb ellenségeiről. *Ibid.* V. 1926. p. 116.
320. *Tolvaly F.*, Ragadozóink jelentőségéről. *Ibid.* VII. 1928. p. 75—78.
321. *Tschusi V.*, Über den Zug des Seidenschwanzes (*Ampelis garrula* L.) im Winter 1903—04. *Ornis*, XIII. 1905. p. 1—56.
322. *T. I. ifj.*, Turda. („Madárvonulás“) *Vadász Ujság*. VI. 1927. p. 76.
323. *Vezényi Á.*, A madárvonulás Magyarországon az 1900 év tavaszán. *Aquila*. IX. 1902. p. 81—155. — Ugyanaz németül: *Ibid.* IX. 1902. p. 81—155.
324. *Vezényi Á.*, Id. 1901. — Ugyanaz németül: *Ibid.* X. 1903. p. 104—187.
325. *Vezényi Á.*, Id. 1902. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XII. 1905. p. 1—77.
326. *Vollnhofer P.*, A vizirigó (*Cindus cindus* L.) halgazdasági jelentőségéről. Erdészeti kísérletek. VIII. 1906. p. 1—81.
327. *Venator*, Pár szó az urali bagoly adataihoz. *Vadász Ujság*. VI. 1927. p. 48—49.
328. *Venator*, Karvaly és más esetek. *Ibid.* VII. 1928. p. 214—215.
329. *Warga K.*, Madárvonulási adatok Magyarországból. VI. 1922-es évfolyam. *Aquila*. XXIX. 1922. p. 91—131. — Ugyanaz németül: *Ibid.* p. 94—131.
330. *Warga K.*, Id. VII. 1923-as évfolyam. — Ugyanaz németül: *Ibid.* XXX. 1923—24. p. 179—237.

331. *Warga K.*, Id. VIII.—IX. (1924—25-ös) évfolyam. Ibid. XXXII.—XXXIII. 1925—26. — Ugyanaz németül: p. 66—127.
332. *Wass B. gr.*, Nagy gólyavonulás a költési időszakban. — Ugyanaz németül: Aquila. XV. 1908. p. 328—329.
333. *Wass A. gr.*, Nagy kárókatona. Vadász Ujság. III. 1924. p. 71.
334. *Wass A. gr.*, Madárvonulás. Ibid. V. 1926. p. 95—96.
335. *Wass A. gr.*, Két érdekes madár. Ibid. VII. 1928. p. 9—10.
336. *Wass A. gr.*, Vasas Szentgothárdi... („Adatok az idei madárvonuláshoz.“) Ibid. III. 1924. p. 60.
337. *Wass A. gr. ifj.*, Marostorda megye. („Jelentések az idei madárvonulásokról.“) Vadász Ujság. II. 1923. p. 60—61.
338. *Wass A. gr. ifj.*, Törpe sas Marostordában. Ibid. II. 1923. p. 156—157.
339. *Wass A. ifj.*, Tavasz hírek a Nyárádmentéről. („Adatok az idei madárvonuláshoz.“) Ibid. III. 1924. p. 60.
340. *W. A. gr. ifj.*, Madárvonulás Nyárádmentén. (Maros vm.) Ibid. VI. 1927. p. 74—75.
341. *W. A. gr. ifj.*, Adat a szajkó merészségéhez és madárirtó voltához. Ibid. VII. 1928. p. 164.
342. *Anonym*, Adatok az idei madárvonulásról. Vadász Ujság. III. 1924. p. 93
343. *Anonym*, A kék galamb... Ibid. V. 1925. p. 51.
344. *Anonym*, Székelykeresztur vidékén... Ibid. VII. 1928. p. 102—103.
345. *Anonym*, Fattyú kócsagot... Ibid. VII. 1928. p. 125.

Emlősök. (Mammalia.)

346. *Bielz E. Albert*, Zoologische Notizen zur Fauna Siebenbürgens. Verh. u Mitt. d. siebenb. Vereins für Naturw. in Hermanstadt 1850.
347. *Bielz E. Albert*, Beitrag zur Geschichte merkwürdiger Naturbegebenheiten in Siebenbürgen. Ibid. 1862.
348. *Bielz E. Albert*, Über die in Siebenbürgen vorkommenden Fledermäuse. Ibid. XXXVI. 1886.
349. *Bielz E. Albert*, Siebenbürgens Fledermäuse. Ibid. XXXVII. 1887.
350. *Daday Jenő*, Előleges jelentés az Erdélyi Múzeum Egylet megbízásából az 1884-ik év nyarán tett chiropterologiai gyűjtések eredményéről és az Erdélyi Orsz. Múz. Egylet denevérgyűjteményének jegyzéke. Orv. Term.-tud. Ért. X. 1885.
351. *Daday Jenő*, Jelentés stb. (ugyanaz mint az előbbi, ugyanott.)
352. *Daday Jenő*, Új adatok Erdély denevérfaunájának ismeretéhez. Értek. a Term.-tud. köréből XVI. 1886—87. M. Tud. Akad.
353. *Méhely Lajos*, Magyarország Denevéreinek monographiája. Budapest. 1909
354. *Orosz Endre*, Adatok a *Spalax typhlus* Pall. életének és előfordulásának ismeretéhez. A Természet. VI., VII., VIII., IX. évf. 1902—1905.